

Investeringsplan natuurontwikkeling

Aanvraag Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap
H. van Prooije

Hoog-Keppel, 1 juni 2016

Projectnummer 2186

Rapportnummer 1614

opdrachtgever

H. van Prooije

Bothoekweg 9, 7115 AK Winterswijk-Brinkheurne | T 0628228888

Relatienummer DR 202337538

opdrachtnemer

Stichting Staring Advies

Jonker Emilweg 11, 6997 CB Hoog-Keppel | T 0314 641910 | F 0314 641909

info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: D.J. Stronks

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Toekomstige situatie van het terrein	4
3	De uitgangssituatie van het terrein	7
4	Inrichtingsmaatregelen	8
5	Motivering voor het treffen van de maatregelen	11
6	De tijdsplanning van de maatregelen	12
7	Beheer	13
8	Begroting	14
9	Financiering	15
	Bijlagen	16

1 Inleiding

Dit inrichtingsplan is opgesteld als onderdeel van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap voor het terrein dat in eigendom is van H. van Prooije. Momenteel is dit terrein landbouwkundig in gebruik. De eigenaar heeft de wens om dit om te vormen naar een natuurterrein. Het terrein ligt tussen de Vlaskampweg en de Sieverdinkweg in de buurtschap Kotten ten zuidoosten van Winterswijk. Zie figuur 1.

Figuur 1. Topografische ligging van het terrein.

2 Toekomstige situatie van het terrein

De toekomstige situatie van het terrein nadat de inrichting is afgerond, is dat wordt voldaan aan de eisen van de natuurbeheertypen N.12.02 Kruiden- en faunarijk grasland en N.14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos. Er worden twee beheerseenheden ingericht met totale oppervlakte van 1,55 hectare, welke hierna verder wordt toegelicht. Zie ook bijlage 1.

Beheereenheid 1. N.14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos.

Algemene beschrijving

Rivier- en beekbegeleidend bos omvat periodiek overstroomde bossen. Deze bossen staan onder invloed van stromend oppervlaktewater, of water van vergelijkbare kwaliteit. Het kan gaan om bossen die overstroomd worden door rivier- of beek, zoals oibossen en beekbossen, maar ook om bossen die onder invloed staan van vrijwel permanent uittredend gebufferd grondwater, zoals bronbos. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Wilgenverbond, Iepenrijke Eiken-Essenverbond en Verbond van Els en Es. Rivier- en beekbegeleidend bos is op diverse bodems te vinden, zowel op rivierklei als op de meer (lemige) zandbodems langs de beken. Rivier- en beekbegeleidend bos is te vinden in de landschapstypen Rivierengebied (buitendijkse gronden grote rivieren, Biesbosch en Oude Maas) en in Beekdalen binnen het overstromingsbereik van beken. Veel van het Rivier- en beekbegeleidend bos is ontstaan uit voormalige grienden in de Biesbosch en langs de grote rivieren, die hun economische betekenis hadden verloren. Recente bossen zijn vaak spontaan ontstaan uit opslag na klei of zandwinning.

Rivier- en beekbegeleidend bos met hun karakteristieke soorten zijn sterk achteruitgegaan in omvang en kwaliteit in Nederland. Door bedijking, verdroging, grote wijzigingen in overstromingsdynamiek en bosexploitatie is het karakter van de slechts geringe oppervlakte Rivierbegeleidend bos sterk beïnvloedt. Europees gezien is Rivierbegeleidend bos zo zeldzaam, dat Nederland voor de resterende oppervlakte een grote verantwoordelijkheid draagt. Bronbos is door verdroging vaak sterk verruigd of geheel verdwenen en komt in Nederland slechts op geringe oppervlakte op een beperkt aantal plaatsen voor.

Laaggelegen delen van Rivierbegeleidend bos worden meestal gedomineerd door wilgen en moerasplanten. Hoger op de oever gaat een goed ontwikkeld oibos geleidelijk over in gewone es, iep en meer typische bosplanten. Struweel wordt vaak gedomineerd door wilgen of meidoorns. Door verdroging en onvoorspelbare overstromingen domineren ruigten vaak op open plekken. Bij begrazing zijn ook grazigere vegetaties aanwezig. Langs beken is doorgaans zwarte els of gewone es de dominante soort. Voedselrijkdom en basenrijkdom worden sterk bepaald door het overstromingswater. Vooral langs de rivieren en in de getijdengebieden kent het Rivier- en beekbegeleidend bos een voedselrijk en basisch karakter. Onder invloed van sterke kracht van overstromingen kan structuurvariatie vaak op een natuurlijke manier ontstaan.

Rivier- en beekbegeleidend bos is van belang voor diverse soortgroepen, zoals broedvogels, mede door het (vaak) weelderige en ontoegankelijke karakter. De bever

is kenmerkend voor Rivier- en beekbegeleidend bos direct aan oevers. Door de basenrijke omstandigheden en vaak hoge luchtvochtigheid zijn deze bossen belangrijk voor veel zeldzame mossen. In het getijdewoedebos in Nederland komen de grootste populaties van spindotterbloem en het zeer zeldzame vloedwedde in Europa voor. Bossen langs beken kennen eveneens een rijke fauna. Bronbos kent kenmerkende soorten voor beschaduwde bronmilieu's zoals goudveil en bittere veldkers.

Structuur

Het rivier- en beekbegeleidend bos komt voor op de overgang van natte naar drogere standplaatsen en kan verschillende structurelementen bevatten die gekoppeld zijn aan de standplaats binnen deze gradiënt. De laaggelegen delen van rivierbegeleidend bos hebben een opener structuur bestaande uit struweel en moerasvegetatie. De hoger gelegen delen hebben een halfopen tot gesloten structuur met hogere bomen, typische bosplanten en lokaal wat ruigtevegetaties. Als er nog sterke overstromingen voorkomen kan de structuurvariatie binnen het rivier- en beekbegeleidend bos op een natuurlijke manier ontstaan.

Beheereenheid 2. N.12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.

Algemene beschrijving

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stal mest of bekalking toegepast worden.

Structuur

Dit beheertype omvat droge tot vochtige, matig voedselrijke tot voedselrijke graslanden. Ze omvat een scala aan bloemrijke vegetaties van vrij schrale typen kamgrasweiden tot tamelijk voedselrijke witbolgraslanden. Vochtige hooilanden met grondwaterinvloed, overstromingsgraslanden, natte en droge schraallanden en glanshaverhooilanden vallen buiten dit type, maar worden als zelfstandige beheertypen onderscheiden. De planten die in dit beheertype voorkomen zijn merendeels algemenere soorten die weinig specifieke eisen aan de abiotische omgeving stellen. Flora en vegetatie zijn daarom niet bepalend voor de kwaliteit van dit beheertype, en de milieu- en watercondities slechts in beperkte mate. Wel is het belangrijk om te streven naar een zo groot mogelijke variatie in voedselrijkdom en vochtigheid.

Variatie in structuur is belangrijk voor faunasoorten die in dit grasland voorkomen. Zo zorgt een afwisseling tussen korte en hoge vegetatie met plaatselijk ruigte en struweel voor verschil in microklimaat, hetgeen van belang is voor dagvlinders, andere insecten, reptielen, vogels en kleine zoogdieren.

Binnen het kruiden- en faunarijk grasland zijn grasachtigen dominant, maar kruiden en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%. De volgende kwalificerende structuurelementen worden onderscheiden:

Structuurelement	Minimum %	Maximum %
Hoog struweel, incl. braam-, gagel- en bremstruweel	5	20
Solitaire bomen en kleine bosjes (>5 m)	1	5
Meter slootlengte / hectare*	100	–

*Slootlengte is in meter/ha, geen percentage

3 De uitgangssituatie van het terrein

Algemene gegevens

Op dit moment is het terrein in gebruik als grasland en wordt periodiek begraaasd door schapen. De totale oppervlakte van het in te richten terrein is 1,55 hectare. Het perceel grenst aan een verharde weg (Sieverdinkweg), een onverharde weg (Vlaskampweg), een houtwal rond een boomgaard, een grasland met agrarisch natuurbeheer en aan een erf.

Het plangebied is gelegen in het oude hoevenlandschap.

Archeologie

De archeologische beleidskaart (RAAP-rapport 2033, kaartbijlage 1) geeft voor het perceel aan dat hier sprake is van deels een lage archeologische verwachting en deels een middelmatige archeologische verwachting. Bij ingrepen in de bodem is een inventariserend archeologisch onderzoek verplicht als het totaal van bodemingrepen groter is dan 2500 m² en tevens de diepte van de ontgraving dieper reikt dan 30 cm beneden maaiveld.

Bodem

(bron: Advies Intake Hendrik van Prooije, Joris Ernst DLG) Er komen 2 bodemtypen binnen het plangebied voor: veldpodzolen en beekerdgronden.

4 Inrichtingsmaatregelen

De inrichting is zodanig dat wordt voldaan aan de eisen die de SNL stelt aan het beheertypen N.14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos (beheereenheid 1, 0,29 ha.) en N.12.02 Kruiden- en faunarijk grasland (beheereenheid 2, 1,26 ha.). De inrichtingschets is opgenomen in de bijlagen.

Beheereenheid 1, rivier- en beekbegeleidend bos

Oppervlakte 0,29 hectare.

Beheereenheid 1 is onder te verdelen in een te ontwikkelen bosmantel langs de zuid-, oost- en noordzijde en in te ontwikkelen opgaand rijk loofbos. Beide delen worden beplant met tweejarig bosplantsoen. In de te ontwikkelen bosmantel worden struikvormende soorten geplant. In het te ontwikkelen opgaande bos worden vooral boomvormers aangeplant. De gemiddelde plantafstand is 1,5 x 1,5 meter. Er wordt geplant in wildverband, waarbij groepsgewijze menging plaatsvindt. D.w.z. dat groepjes van 5 tot 10 stuks van dezelfde soort bij elkaar geplant worden. Bij voorkeur wordt autochtoon plantmateriaal gebruikt. In de tabel hieronder is de plantsoenlijst opgenomen.

aan te planten soort	aantal stuks bosplantsoen		
	bos 1920 m2	bosrand 980 m2	totaal
boswilg	50		50
eenstijlige meidoorn	50	50	100
fladderiep	50		50
gelderse roos		50	50
haagbeuk	50		50
hazelaar	50	25	75
hondsroos		50	50
mispel		5	5
sleedoorn		75	75
viltroos		50	50
vogelkers	50	25	75
vuilboom	50	75	125
wilde appel		5	5
wilde lijsterbes	25	25	50
wintereik	250		250
winterlinde	50		50
zoete kers	25		25
zomereik	100		100
zomerlinde	25		25
zwarte populier	25		25
	850	435	1285

Beheereenheid 2, kruiden- en faunarijk grasland

Oppervlakte 1,26 hectare.

Beheereenheid 2 bestaat uit 5 onderdelen. De inrichtingsmaatregelen worden hieronder per onderdeel beschreven.

Vochtig bloemrijk hooiland. Oppervlakte 0,38 ha. Langs de Vlaskampweg worden 8 hoogstamfruitbomen (maat 8/10) aangeplant en voorzien van een boompaal. De aan te planten soorten betreffen oude rassen. Verder vinden hier geen inrichtingsmaatregelen plaats.

Vochtig schraal grasland. Oppervlakte 0,56 ha. Natuurtechnisch ontgraven van de bouwvoor met een dikte van circa 15 cm over een oppervlakte van 0,56 hectare. Bij het afgraven dient de graafmachine 'achteruit' te werken, zodat voorkomen wordt dat er met machines over de afgegraven delen wordt gereden. Gebeurt dit niet, dan wordt de bodem verstoord en ontstaan kiemingsmogelijkheden voor allerlei ongewenste onkruiden zoals bijvoorbeeld akkerdistel en worden gewenste ontwikkelingen belemmerd. Om dezelfde reden moeten de werkzaamheden met een graafmachine voorzien van een 'gladde bak' uitgevoerd worden. Op de overgangen naar niet af te graven en op te hogen delen dient een talud van gemiddeld 1:10 aan te worden gehouden. Deze taluds mogen variëren van 1:5 tot 1:15. Bij dit grondverzet komt in totaal circa 840 m³ teelaarde vrij.

De bij het grondverzet vrijkomende grond wordt afgevoerd en op bouwland in de directe omgeving van het plangebied verwerkt.

Na het grondverzet wordt dit terreindeel bekalkt met 1000 kg dolokal of eurosolid. Dat voorkomt een verzuring na afgraven.

Nat schraal grasland. Oppervlakte 0,15 ha. Dit deel betreft een laagte in het gebied. Vermoedelijk lag hier in het verleden een greppel. Maatregelen: het natuurtechnisch ontgraven van de bouwvoor met een dikte van circa 30 cm over een oppervlakte van 0,15 hectare. Bij het afgraven dient de graafmachine 'achteruit' te werken, zodat voorkomen wordt dat er met machines over de afgegraven delen wordt gereden. Gebeurt dit niet, dan wordt de bodem verstoord en ontstaan kiemingsmogelijkheden voor allerlei ongewenste onkruiden zoals bijvoorbeeld akkerdistel en worden gewenste ontwikkelingen belemmerd. Om dezelfde reden moeten de werkzaamheden met een graafmachine voorzien van een 'gladde bak' uitgevoerd worden. Op de overgangen naar niet af te graven en op te hogen delen dient een talud van gemiddeld 1:10 aan te worden gehouden. Deze taluds mogen variëren van 1:5 tot 1:15. Bij dit grondverzet komt in totaal circa 450 m³ teelaarde vrij.

De bij het grondverzet vrijkomende grond wordt afgevoerd en op bouwland in de directe omgeving van het plangebied verwerkt.

Struweelrand. Oppervlakte 0,17 ha. Langs de zuidrand van het terrein is de ontwikkeling van een struweelrand gewenst met een breedte van 10 meter. Een struweelrand bestaat uit ruigte met daarin verspreid staande struiken. Minder dan 50% van de struweelrand is bedekt met struiken. In totaal worden hier 100 stuks bosplantsoen geplant verdeeld over 10 groepjes van elk 5 tot 20 stuks. Het volgende sortiment wordt aangeplant: sleedoorn 25 st., hondsroos 25 st., viltroos 25 st., en braam 25 stuks.

Duiker. In de zuidwesthoek van het terrein wordt een pvc buis met een doorsnee van 25 cm en een lengte van 5 meter geplaatst en wordt zodanig afgedekt met grond dat een trekker hier overheen kan rijden. Deze duiker moet zo geplaatst worden dat bij hoge waterstanden het vochtig schraal grasland niet onder water staat en het natte schraalland wel onder water staat.

Wegen en paden

Op het terrein liggen momenteel geen paden of wegen. Aanleg van wegen en/of paden is in dit plan niet aan de orde. Daarvoor is het terrein te klein en te kwetsbaar.

Kabels en Leidingen

Voor zover bekend zijn in het terrein geen kabels aanwezig. Voor uitvoering van het grondwerk zal een Klic melding worden gedaan.

5 Motivering voor het treffen van de maatregelen

Het doel van dit plan is om tegemoet te komen aan de wens uit het Gebiedsplan Natuur en Landschap Gelderland om dit terrein om te vormen in natuur. De aanvrager wil hier graag aan mee werken mits subsidiering middels de SKNL (Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap) mogelijk is (inrichtingssubsidie, subsidie functieverandering en beheersubsidie).

6 De tijdsplanning van de maatregelen

De gewenste startdatum van het inrichtingsproject is 1 augustus 2016. In augustus en september 2016 kan het grondwerk uitgevoerd worden. In deze tijd van het jaar is de grondwaterstand het laagst. Daardoor kan het meest efficiënt gewerkt worden en is de schade aan de omgeving minimaal. De beplanting kan daarna in de periode half november – half december 2016 aangebracht worden. De gewenste einddatum van de inrichting is 31-12-2016.

7 Beheer

Bij het beheer dienen de voorschriften van het aangevraagde pakket in acht te worden genomen. Deze staan in hoofdstuk 2 beschreven. In dit hoofdstuk wordt het gewenste beheer beschreven dat is toegespitst op dit inrichtingsplan.

Beheereenheid 1 (bos)

- Inboeten (vervangen afgestorven plantmateriaal) indien meer dan 50% van het plantgoed niet aanslaat.
- Na 10 tot 20 jaar het gedeelte met opgaand bos eventueel dunnen. Afwegingen om al dan niet te doen zijn gebrek aan structuurvariatie of een dreigende dominantie van één of enkele boomsoorten.
- Periodiek te hoog opschietende bomen en struiken in de bosmantel terugzetten.

Beheereenheid 2 (kruiden- en faunarijk grasland)

Op de terreindelen die natuurtechnisch zijn ontgraven dient een extensief hooilandbeheer plaats te vinden. Het verdient de voorkeur in de nazomer (augustus) te hooien. Eventuele opslag van bomen en struiken op terreindelen waar dat niet gewenst is kan er handmatig uitgetrokken worden. Het hier en daar handhaven van een boom of struik behoort tot de mogelijkheden. Het overige deel van het grasland kan de eerste jaren eventueel twee keer per jaar gehooid worden. De terreindelen die als struweel op de kaart staan moeten niet gemaaid worden. Het beheer kan hier beperkt blijven tot het afzetten van te hoog opschietende bomen en struiken. De fruitbomen langs de Vlaskampweg moeten eens per 2 jaar gesnoeid worden, voor zover het appel- of perenbomen betreft.

Op termijn kan het terrein eventueel ook extensief begraasd worden.

8 Begroting

In tabel 1 zijn de te verwachten kosten van de inrichting opgenomen.

Tabel 1. Begroting van de inrichtingskosten.

9 Financiering

In tabel 2 staan de te verwachten subsidies en de te verwachten eigen bijdrage weergegeven.

Tabel 2. Financieringsoverzicht.

Bijlagen

1. Inrichtingsplan

